

ES PI GROS

Lloret de Vistalegre

BUTLLETÍ INFORMATIU Nº 85

FEBRER 1992

PREMSA
TORRE

La Comissió de Cultura

Els quatre eixos fonamentals que ens hem proposat per a aquest any que just acabam de començar són:

1) La remodelació i adequació dels pous públics. Bé sabeu que aquest punt ja ho havíem inclòs al programa electoral. Ja fa uns mesos que dissenyarem com havia de quedar Sa Font Figuera (durant dos dissabtes unes seixanta persones hi treballàrem); després, en una reunió de Comissions, vàrem encarregar a Na Maria Vanrell que fés les passes necessàries per mirar d'aconseguir alguna subvenció. Encara no hem tengut resposta, però es varen fer les coses així com calia.

2) L'Arxiu Municipal. L'anterior Regidor de Cultura, En Guillem Fiol, ja va fer les primeres passes, juntament amb Santiago Cortès. Vàrem fer la classificació de totes les carpetes i aconseguírem entrar dins la xarxa del Consell Insular. Volem agrair a la Directora de la Comissió de Cultura del CIM, l'honorable Pilar Ferrer, per la bona acollida envers el nostre poble i la feina que fèiem: ho va valorar bé a l'hora d'enviar-nos una persona per acabar de classificar. No vull deixar d'esmentar el compromís i la responsabilitat de mossèn Santiago Cortès: us puc ben assegurar que si ell no hi fos, l'Arxiu estaria gairebé igual. Més envant contarem totes les entrevistes i reunions fetes perquè això es pogués dur a terme.

3) Proclamació de fill il·lustre. Pensam que Montserrat Fontanet mereix un lloc destacat, oficialment, dins el nostre poble. Hem començat, amb l'ajut de l'Ajuntament del poble de Mancor, la investigació envers aquest singular, intrèpid i intel·ligent personatge.

4) Dur endavant les festes i els actes públics de Lloret mitjançant el

compromís i col·laboració de totes les entitats del poble. Dies enera férem ja la reunió inicial on dissenyarem el pla d'actuació fins l'estiu: la Rua, la Festa de la Natura, la Fira de Maig, les Festes de Sant Domingo, etc. A aquesta reunió hi eren convocades les següents entitats: Parròquia, Associació 3ª Edat, Grup Font Figuera, Societat de Caçadors, APA del Col·legi Públic "Antònia Alzina", Revista *Es Pi Gros*, Club Ciclista, U.E. Lloret, Quintos 92, Cooperativa, Cambra Agrària.

A més, juntament amb la Parròquia i dins la xarxa del CIM durem a terme una sèrie de concerts; el primer ja el férem amb la Coral

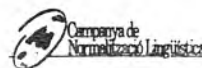
Brotet de Romaní. La nostra intenció és fer diferents actes culturals cada mes.

Quan ens vàrem presentar vaig dir que faria el que podria i sabria pel poble, tant si sortia com si no sortia. Tot quant feim ho feim amb la mateixa il·lusió i esperança de quan ho organitzàvem com entitat cultural fora de l'Ajuntament. Podeu estar segurs que mantindrem aquest compromís amb la mateixa fe, constància i honestat que el primer dia. Maldament hi hagi qualcú que ho pugui dubtar. ■

Felip Munar i Munar

**NO ET
MOSSEGUIS
LA
LLENGUA
PARLA
CATALÀ**

ES PI GROS

Lloret de Vistalegre

Butlletí informatiu N° 85

Febrer 1992

Lloret de Vistalegre

Dipòsit Legal: PM 623/79

ADREÇA:

Costa des Pou, N° 13

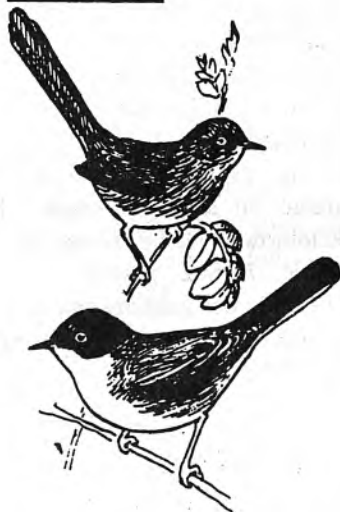
Lloret de Vistalegre

IMPRESSIÓ

"Apòstol y civilizador"

Convent, s/n

Petra

BESTIARI

Una busquereta
i un busqueretó,
dins una mateta
fan es nieró.

Jo tenia un busqueret
qui volava p'es carrer;
una dona el me va prendre
i el me va fer sabater.
Dones, si voleu sabates,
es busqueret en sap fer,
fortes com una rabassa
i fines com un paper.

Els articles publicats en
aquesta revista expressen úni-
cament l'opinió dels seus autors.

Editorial

Uns mesos després de les eleccions municipals, moltes coses han canviat, i d'això en tenim clars exemples. El que abans eren promeses i declaracions de bones intencions, en alguns casos ara han tornat excuses i discussions sobre qui ha d'esser el protagonista. Sembla que la feina anònima i desinteressada de la que tant es parla durant el procés electoral ja està oblidada i això no hauria de ser així. Set càrrecs públics varen ser elegits i set haurien de fer feina.

Si voleu que parlem de coses concretes podem citar la polèmica darrera sobre qui va tenir la idea que els pous públics s'havien d'arreglar. Encara pareix que no hem aconseguit saber ben bé qui ho va dir primer però, a la vista dels veïns que no coneixen els entramats burocràtics i les gestions que es fan, el que sí queda clar és que els pous segueixen igual que estaven. Sobretot, el que interessa no és tant qui va tenir la idea, com qui fa o farà la feina. Idees en tenim tots, a vegades el que manca és la gent per dur-les a terme.

Des d'una òptica objectiva i deixant partidismes de banda, pot semblar que algú, en aquesta legislatura, en lloc de marcar la prioritat de l'efectivitat, ha optat per la política de *fer política*, dels escrits a la premsa i de banals discussions que en res beneficien la comunitat. Ben segur és que no tot és negatiu però, com la dona del César, no sols s'ha de ser bo, sinó també parèixer-ho.

I tornant al tema dels pous públics, com tantes altres coses públiques, presenten un estat millorable. Sabem que s'han fet gestions per aconseguir l'ajut de les institucions autonòmiques, però cas que aquest no arribàs cal posar en funcionament la imaginació. No hem de creure que només es poden fer coses amb doblers o que per manca de doblers s'han de deixar de fer. Mostres n'hi ha i més d'una. Quan qualcú es posa al davant, el poble de Lloret sempre ha respost (és vera que algunes vegades molt millor que altres) i les coses s'han pogut dur a terme. Per tant, facem les gestions, deixem-nos de protagonismes que a ningú beneficien (o no haurien de beneficiar-lo) i que no duen enlloc, i seguim fent feina, que serà al final el que ens donarà profit i el que ens farà sentir satisfets de que al manco hem fet el possible. ■

Noticiari

NOCES D'OR

Dia 14 de febrer va fer cinquanta anys que es casaren al nostre poble, N'Antoni Ramis Borràs i Rosa Fontirroig Ferrera. Des d'aquí els donam la més sinzera enhorabona.

CURSET DE JUDO

Organitzat per l'Associació de Pares de l'escola, aproximadament uns quaranta al.lots assisteixen al curset de judo que, des del passat novembre, es du a terme cada dimarts de les 5 a les 8 del vespre. El monitor és un policia municipal de Palma, N'Arturo, i el preu és de 2.000 pessetes per nin al trimestre.

CURSET DE TENIS

També amb l'organització de l'Associació de Pares, s'està desenvolupant un curset de tenis en el qual participen unes 70 persones. Les classes es fan dos dies a la setmana: els divendres (de les 16 a les 21 hores) i els dissabtes (de 16 a 20 hores).

CURSET PER ALS PARES

Amb la col.laboració del Consell Insular de Mallorca, ha tenguut lloc un curset monogràfic sobre *Psicologia de l'adolescent*. Les xerrades s'han celebrat els dimarts 4, 11 i 18 de febrer, de les 20.30 a les 22 hores, i hi han participats una quinzena de pares i mares.

SA RUA

Amb menor participació que en edicions anteriors, sobretot de públic, tenguérem un any més *Sa Rua*.

Malauradament cap de les persones que feim *Es Pi Gros* es pogué desplaçar per fer-ne el reportatge fotogràfic que cada any solem publicar. Si alguna persona va fer fo-

Quintos 92

tos i ens les pots deixar, li agrairíem que es posàs en contacte amb nosaltres.

DIADA DE NATURA

Un any més i serà el quart, la Parròquia de Nostra Senyora de Loreto i el Col.legi Públic *Antònia Alzina*, amb la col.laboració de l'Ajuntament, organitzen la Diada de Natura. Enguany es té previst celebrar-la dia 22 de març.

ASSOCIACIÓ CONTRA EL CÀNCER

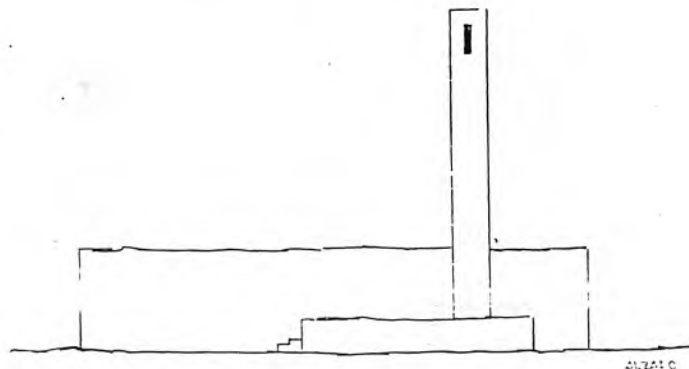
Dia 21 de febrer, tengué lloc la XII Assemblea Regional Balear de Juntas Locals de l'Associació Espanyo-

la contra el Càncer. Per part lloretana hi participà N'Antoni Niell que és el president de la Junta Local i membre de la Junta Provincial.

Les activitats duites a terme durant l'any anterior per la Junta Local de Lloret consistiren en la recollida de vidrioles, la captació de socis, la col.laboració en la capta anual i la venda de loteria de Nadal, recaptant-se un total de 70.882 pessetes. La recaptació mitja per habitant fou de 87 pessetes a Lloret, mentre que a Balears va esser de 92.

S'ESTANC
tabacs, revistes
i papers

PROJECTE MONUMENT ES PI GROS

ALZAR C

El Club Ciclista Lloret prepara la campanya del 92

El Club Ciclista Lloret, "Yesos Contestí" i Construccions Toni Oliver (un empresari de Llucmajor) es varen reunir a un restaurant de Sant Joan per tal de concretar la campanya del 92 i, sobretot, per parlar de com finançar els vestuaris. Corredors d'aquesta darrera localitat assistiren també a la reunió.

A partir d'ara, el Club Ciclista Lloret tindrà un suport més ample i més sòlid, tant pel que fa a la part econòmica, com en l'esportiva. Com cada any, el nostre club organitzarà les carreres de Sant Domingo, La Challenge Internacional a Mallorca per a Veterans (una etapa) i participarà a la Volta Pla de Mallorca.

La novetat d'aquesta temporada és que "Yesos Contestí" s'ha integrat dins el Club Ciclista Lloret. L'experiència de l'amo En Tomeu Contestí, de n'Alarcón, de n'Hernández... estarà al servei del nostre club. Pensem que són mestres de diverses generacions de corredors: com aprendre a córrer, com entrenar, tècniques i tàctiques a seguir dedins i defora d'unar carrera... tot això i més ens podran ensenyar. Aquests corredors veterans no podran córrer la carrera del Pla (així guanyar seria segur), sinó que participaran a altres carreres passejant el nom de Club Ciclista Lloret per tota Mallorca.

Per córrer la Volta al Pla comptam amb fitxatges de fora poble i amb possibilitats de guanyar aquesta gran carrera. Per altra banda, s'espera una participació de corredors lloretans més nombrosa que altres vegades

i, fins i tot hi ha rumors que en Rafel "Capellet" es prepara a fons per guanyar-la. Creim sincerament que si té constància amb els entrenaments (i si se'n va a jeure prest), té moltes possibilitats d'aconseguir-ho. També En Miquel "Gurilla" té condicions i opció al premi final però, com sempre, tot depèn dels entrenaments.

L'altre gran novetat sortida de la reunió de Sant Joan és que el club disposarà d'uns nous vestuaris. La part econòmica és la més llastimosa i aquest tema va ocupar gran part de la vetlada. Camisetes, calçons, sabates, tubulars... les despeses són moltes i grosses.

Un empresari-constructor de

Llucmajor, En Toni Oliver, es farà càrrec del finançament del 60% del cost de tot el vestuari; més o manco un 15% de les despeses seran per a l'amo En Tomeu Contestí; i la resta, un 25%, anirà a càrrec del Bar Es Pou que, encara que no era present a la reunió, donarà suport, com sempre ha fet, al club. Entre vestuaris i despeses de cada carrera, el pressupost és, en principi, de més de 700.000 pessetes.

Que a Lloret tenguem un club d'aquesta envergadura es deu a que té solera, i és així perquè cada temporada ha tengut l'ajuda de quaranta socis, de tots els comerços, bars, negocis, entitats culturals, de l'Ajuntament, Guàrdia Civil, Federació... A cada carrera, vint-i-cinc o trenta persones, en lloc de mirar, còmodament, passar els corredors, van dins la carrera amb els seus cotxes per dur rodes de recanvi, aigua... o paren portells i cantons fent la carretera més segura. De la burocràcia, de tota classe de papers, se n'ha cuidat el Secretari, En Tomeu des Pou. Però sobretot, el club és el que és degut a la feina i esforç del seu president, primer En Joan Pons i ara En Rafel Rigo. ■

Felip Jaume

RIFA D'UN XOT

Per recollir fons per al seu viatge d'estudis, els al.lots de l'escola han organitzat la rifa d'un xot en combinació amb les tres darreres xifres del cupó dels cecs de dia 10 d'abril.

BENEÏDES SANT ANTONI

1992

GLOSA A SANT ANTONI DE VIANA ANY 1992

A dins el fred del gener,
quan només surt el dimoni,
quan de blanc va l'ametler
mos fa festa Sant Antoni.

Sant Antoni de Viana
sé que vós ho podeu fer:
guardau els animals de llana
i els que tenen pèl també.

Vos deman que ens els cuideu,
que cresquin i es fassin grossos.
Si no els veuen els ossos
vos promet que en menjareu.

Que molts d'anys poguem glosar
aquesta festa amb alegria:
i així podreu visitar
els animals, aquest dia.

Pep Jofre Nicolau

Un any més se celebraren les tradicionals beneïdes de Sant Antoni. Cal destacar la nombrosa participació de carrosses (una dotzena grossa) i la remullada general encara que no plogués. Tal vegada un aspecte que s'hauria de potenciar en els propers anys és la presència de més animals ja que, no ho oblidem, ells haurien de ser els protagonistes.

Per altra banda, s'hauria d'intentar posar un límit al tema de l'aigua ja que, malgrat els quintos sempre són els mal vists, pareix que la culpa no és seva ja que molta gent espera la seva carrossa només per tirar-los aigua. I sabem com comencen les coses, però no com acabaran.

PINTEN AMB QUITRÀ EL DOMICILI DEL CORRESPONSAL DEL "DIARIO DE MALLORCA"

El dissabte dia 4 de gener, la façana del domicili del corresponsal del *Diario de Mallorca* a Lloret, Joan Bonet, aparegué pintada i bruta sense que a hores d'ara s'hagi pogut esbrinar qui fou l'autor o autors materials dels fets.

A continuació reproduïm part de la notícia tal com la publicà el mateix *Diario de Mallorca* el dia 8 de gener:

"La façana del domicili particular del corresponsal d'aquest diari a Lloret aparegué pintada amb quitrà el matí del passat dissabte. L'autor o autors dels fets tiraren, a més, a la porta d'accés al domicili particular de l'informador una bossa de plàstic plena de calç mesclada amb cendres i una substància negra indeterminada que bé podria ser oli usat de cotxe.

Els fets tengueren lloc la matinada del passat dissabte i foren denunciats en el quarter de la Guàrdia Civil de Sineu. Joan Bonet relatà a les forces de l'ordre que, a ran de diverses informacions aparegudes en aquest diari, ja havia estat objecte d'altres

actes vandàlics en el seu domicili. Concretament, recorda que li penjaren un ratolí a la porta d'accés després d'una informació sobre la proliferació de rates en un immoble de la localitat, i les amenaces rebudes de forma indirecta per part de persones vinculades a la candidatura independent que es tractaria en una

sessió plenària el seu possible desterrament de la localitat.

Per altra banda, la carrosseria d'un cotxe de la seva propietat ha estat ratxada nombroses vegades..."

En l'actualitat, quasi dos mesos després, no hi hagut altres notícies sobre el tema. ■

PES FORAT DES MOIX

A la primera foto, per si no bastava el rector per oficiar les beneïdes, els quintos del 92 beneïxen a tothom. I a la segona, alerta!, els quintos del 94 ens avisen dos anys per endavant: *El 94 serà... gros!*. Llavors encara n'hi haurà que es queixaran.

SA INFORMACIÓ AIXÍ COM HA DE SER I NO COM OBLIGUEN QUE SIGUI

Diven que s'oposició no va voler rebutjar un escrit on es deia que acusaven un membre de l'Ajuntament de falsificar actes, que Lloret era un poble més o manco de gent salvatge, que no se fomentava es diàleg, que se fomentaven odis rurals ancestrals, etc., etc. Però el que no deven saber aquests regidors de s'oposició és que sa llibertat -a lo millor ni la coneixen, ni volen que ningú la conegui, vés a sebre- acaba quan no es respecten els altres, i no és llibertat atribuir mentides a altres persones. O pot ser que estiguin d'acord amb els escrits perquè vertaderament ells tenen en molt poca consideració sa democràcia.

A cap reunió de ses que jo he assistit -i vos asseguro que n'he fallades ben poques, no som com segons qui que xerra perquè té una barra que se la trepitja- sa Candidatura Independent ha xerrat de realitzar un pla per rebutjar cap persona; les xerrades estan orientades a fer feines i res més -tampoc deven conèixer aquesta paraula quan se refereix al poble-. Ja me direu com s'ha de promoure més diàleg si tothom està convidat a assistir i opinar a les reunions de comissions de l'Ajuntament i tot se fa amb so consentiment de tots. Idò tot això no té cap valor pels regidors de l'oposició, no val res, quan ells no volgueren apuntar-se a cap comissió i sortiren per *pataneres* dient: "*Mos apuntam a totes!*" I sabeu què fan? Val més no dir-ho i no els faren empagueir.

Però tothom ha de sebre que el dia del Ple amollaren que no havien tengut temps de llegir l'escrit, però demanaren diàleg; quin? Es seu! O és que només s'apunten per fer parts i quarts? Se deven pensar que l'Ajuntament no té res més que fer que el de perdre es temps donants

aclaracions dels escrits falsos i difamadors que se fan: pareix que el món va a l'inrevés i l'ofès hagués de demanar disculpes davant l'ofensor i, moltes de vegades, agressor.

Aquests escrits, diven, s'han fet -com ha reconegut a un Ple de l'Ajuntament- s'han fet per criticar l'Ajuntament perquè millori les seves actuacions, perquè el nom del nostre poble estigui relacionat sempre amb adjectius que reflecteixin la manera de ser de la ruralia de Mallorca. Ho creis voltros? Pot pensar! Se'n foten de Llorito si aconseguixen lo que volen. I què volen? Ah!, diven que informar objectivament i amb transparència. Idò ja ho veis. Gràcies a aquestes informacions "*objectives*" i "*transparents*" se va deduir que aquí som uns *caciques*, que hi ha *vendettas*, etc. etc. I el que és pitjor, consideren tot el poble de Lloret com a betzols i curts de gambals perquè elegiren uns polítics que, evidentment, no eren dels seus. Però fixau-vos que vénen a dir que els democràtics són ells i els qui s'equivocà fóreu vosaltres: o bé és que sou uns viciosos i vos agrada un Ajuntament que vos castiga?

Ah! sa darrera! Ara tenen una "*bomba de rellogeria*" que d'una vegada per totes acabarà amb sa corrupció de l'Equip de Govern i així haurà de dimitir, com es ministre de Sanitat, i donar pas no a altres membres de sa Candidatura Independent perquè tots són iguals, sinó a altra gent de les altres candidatures amb més capacitat de "*comandar*".

Idò aquesta bomba no és res més, segons m'han dit pel carrer, que un regidor no va aprovar que es contractassin les obres de la segona fase de les aigües. I sabeu per què no ho va voler aprovar? Perquè es sobre

on hi havia els papers estava obert i sa llei diu que ha d'estar tancat i perquè hi mancaven unes fotocòpies que ja havien estat entregades a l'Ajuntament; lo curiós és que no va tenir en compte que només faltaven tres dies per aprovar-ho o perdíem la subvenció; naturalment l'Equip de Govern va considerar que aquestes "*il.legalitats*" no eren motiu per no aprovar l'esmentat contracte. I a més, aquest regidor va votar d'amagat dels altres perquè cap dels presents va sentir que digués cap paraula davant tothom: això sí que és una *il.legalitat*, anar a votar quan ja ha acabat el Ple i la Secretària acceptar-ho!

Seguiré informant de la veritat i de lo que tot es poble sap, però que hi ha més d'un dolentó que només vol confondre. A mi me diven En Rim i Rim.

Rim i Rim

Lloret, 16 de gener,
dissabte d'ets ases de 1992

xafarderies

de na Ben Vista

Aquests dies el poble ha anat remogut. Inclús homes externs varen demanar per mi i jo no els he fet res. Si volen res de mi ja saben qui som: Na Ben Vista; me volien fer callar i me varen amenaçar. Pobrets!

AQUEIXA FIGURERA

L'altre vespre hi havia un ple a l'Ajuntament. Jo vaig pujar les escales i vaig escoltar lo que deien: estava com empegueida de pujar fins al saló, però vaig sentir tot el que deien. N'hi ha una que pareix que té molta figurera, i si no fixau-vos. Va dir que havia duit a Ple un punt sobre els pous públics. Ni el batle, ni el regidor de Cultura i Esports que foren els qui més xerraren no la varen saber capturar: si és vera que en una comissió se li va encomanar la tasca de demanar subvencions, no entenc per què no va donar la informació en una comissió. Vaja no ho entenc, ho entenc massa bé: sembla que si hagués donada la informació en una comissió, no hagués quedat reflectit en una acta que ella va fer tot això i hagués estat el regidor de Cultura qui, com a promotor de la idea, ho hagués duit a Ple; en canvi, així sabia que al manco quedava escrit en una acta. I llavors vaig sentir que feia moltes coses sense que ningú ho sabés! Diuen que aqueixa no mou un dit si no sap cert que tothom ho sabrà. Déu mos n'alliber d'una batlesa així!

EL REGIDOR DE CULTURA

Se veu que En Felip és "novato" amb això de política, sinó ja hagués anat als tribunals: si ell no va falsificar cap acta, si els regidors del PP-UM varen dir que el corresponsal va dir mentides i va falsejar la veritat, pot aferrar un bon pal a qui sigui. Ja ho dic: és massa bon al.lot i dels bons al.lots a vegades se'n riuen.

...

Vaja mal de caps que dóna, ell és pitjor que una busca dins un ull! S'ha demostrat que és un mentider, que només informa d'allò que ell vol i que a més ho fa malament.

ENRAMADA

Jo no ho haguera fet. Sempre he dit que val més no fer-li cas i pareix que ara només pot xerrar amb quatre o cinc persones dins el poble, però lo que varen fer a ça seva està mal fet; tant si és un acreedor, com un veïant, com un extern: això està mal fet i no s'hauria de repetir.

EL BATLE HA QUEDAT GUAPO

Les fotos l'afavoreixen: queda bé. Diuen que ja pensa en les eleccions que vendran per tornar-se a presentar. Així qualsevol les guanya! Ni el PSOE, ni el PP-UM li podran fer front en aquest homo. No sé com no se presenta a Ciutat.

LES AIGÜES BRUTES

Meam quan començaran a fer feina. Varen dir que aquest any ho embastarien, però encara no s'hi han posat. La processó de Sa Moixeta la coneixem massa bé!

RESTAURANTS

Vaja un restaurant guapo que hi ha al nostre poble, però m'han dit que és il.legal: no té permís d'obertura perquè no sé quins problemes hi ha. No comprenc, idò, com és que no li fan tancar si no

pot servir menjars; se veu que se'n fot des sànt i de sa festa.

EN MIR I MIR ME COPIA

Però no ho fa tan bé ni de bon tros: ell diu mentides i jo no n'he dit cap mai; ell insulta i jo no he insultat mai, ell demana per mi a veure meam qui som -no sé si per venir al llot o anar de parranca- i jo ni sé ell qui és, ni m'importa, i si li pegàs un llamp no mouria cap pipella. A diferència d'ell a mi me'n fot de lo que diu o deixa de dir. Està clar? No ho crec perquè tot ho enteneu per sa coa.

NOVES ELECCIONS

Si ara es tornassin fer unes eleccions, sabeu quin seria es resultat? Idò vet-ho aquí:

PP-UM: 84 vots, un regidor.

Independents: 630 vots, sis regidors.

PSOE: 6 vots, igual.

Idò! Pren llum de Na Pintora!

CITES FAMOSES

El veritable amor és la fruita madura de tota una vida (Lamartine).

Som enganyats per l'apariència de la veritat (Horaci).

La sort ajuda els agosarats (Virgili).

L'home que sap gastar i estalviar és el més feliç, perquè gaudeix d'ambdues coses (Johnson).

Els al.lots s'han d'abstenir de beure vi, car és un error afegir foc al foc (Plató).

La definició de la bellesa és fàcil; és allò que desespera (Paul Valery).

El bes és un acte extern que expressa una realitat

espiritual (Grane).

Deixar que el temps resolgui els nostres dubtes i dolors és millor que tractar de tallar-los impacientment (Frank Grane).

La còlera davant la calma mor com les ones a la platja (Aillam).

De cap testimoni hauríem de fer més cas que de nosaltres mateixos (Sèneca).

Cap bé es gaudeix sense companyia (Sèneca).

L'home savi voldrà estar sempre amb qui sigui millor que ell (Plató).

Estar contents amb el que posseïm és la més segura i millor de les riqueses (Ciceró).

L'esperit i el sentiment es formen amb la conversació (Pascal).

El bon consell no té preu (Manzzini).

L'esperit cerca, però el cor és el que troba (Pascal).

El bon consell no té preu (Manzzini).

L'esperit cerca, però el cor és el que troba (Pascal).

Cap crim té fonament raonable (Tito Livi).

Les mules s'assemblen a alguns crítics d'art: poden donar potades, però no produir (Canal).

Selecció d'Andreu Salom

Temps de matances (II)

Comença sa feina de fer ets embotits

Hem acabat de berenar. Això vol esser damunt les deu des matí i seguidament, ses budelleres, que havien desferrat es sagim des budells, comencen a fer-los nets amb aigo calenta i a lo darrer ben rabejats amb llimona, taronja, vinagre i farina. Llavors, fets troques i penjats perquè degotin i després se solen eixugar amb trossos de llençols blancs o pedassos de llana a fi que sols es quedin una mica humits. Ets homos desnossen amb ganivets ben esmolats fent caramulls de cada cosa, sa carn i es davants de sa xuia des corters superiors s'aprofiten per fer sa sobrassada, sa llangonissa i es talec. Tot lo sanguinós va en es camaiot i botifarrons, dins una cubeta o ribell que s'ha preparat. Lo molt greixós i blanc, com també es saigí, se capola amb una llosa de forat gros i se bull per fer saïm. Quan comença a petejar, se colen amb un fogasser i se premsen amb una llandera o amb unes estrenyedores. Es saïm se deixa refredar per llavors posar-lo dins pots de test, vidre o plàstic. Sa madona ha de procurar deixar es saïm calent fora de l'al.lotea, no sigui que la festa de ses matances acabi en una desgràcia. És costum d'omplir un pot de test d'esclata-sangs passats per sa pella amb bocinets de llom o carn magra,; llavors aquest pot s'ompl de saïm ben calent i a s'hivern o primavera és un menjar deliciós.

Lo primer se preparen es camaiots que són lo que cobreix ses cames de darrera i es manegots que és lo que serveix

de mànega a ses cames de davant. Mòlt amb sa llosa de forat gros, tot és sanguinós, dues grapades de talladons de xuia com a avellanes i altre tant de carn seca, un poc de snag ben esclafada, sal i pebre bo, tot ben pastat i tastat, frit dins una pelleta. Plens i comprovats que es dits se junten, se corden ben cordats i es posen dins sa caldera amb aigo a punt de bollir amb foc de llenya de figuera; quan arranquin es bull, és costum que algú resi un parenostro i un credo perquè surtin encertats i no se rebentin; es punxen amb una agulla de fer calça i cada mitja haora se giren per veure si n'ha rebentat algun.

Quan han bollit dues hores i mitja, se ficarà una palla a sa corna i senyal que són cuits. Es treuen i col.locats damuns un canyís tapats amb un sac, es deixen assaonar i refredar. A

vegades es fa una esclatadissa, però encara no hi ha cap ciència que pugui justificar amb un cent per cent de seguretat es per què s'esclaten.

Sa carn per fer sobrassada està triada. I si ara se capola amb màquines elèctriques, abans no obliden que es més jovenots des matancers se solien tornar en rodar sa capoladora fins a acabar d'omplir es ribell de lo que més tard serà sobrassada, o fins que sa carn magra i sa greixosa mesclada donàs. Es matancer més entès ha retirat tot lo sanguinós, tot es tel i nirvis i unes tallades que se diuen rates. Se capola amb la llosa de forat més petit i seguidament es pastador, arromangat i forçarrut, comença a mesclar sense encaientir la massa. Sa madona posa sal ben fina, pebre bord des vermell i pebre bord covent. Acostumen a fer tres pastons: sa llangonissa que se menja primer i no hi ha que mirar massa prim; sa sobrassada, que aquí sí que s'hi juga es tot per tot, perquè és per a tot l'any; i llavors es talec que el fan més greixós, menys pebrós, per menjar a s'estiu.

Igual que se sol fer amb sa pasta de botifarró, quan es té pastat se'n sol agafar una grapada i fregir-la per donar-la a tastar. "Una mica covent", "Per jo hi falta sal", i qui la tasta hi diu la seva. Llavors és l'amo o sa madona qui fa cas d'un o altre criteri i pot fer afegir-hi o no més condiments a sa pastada. A vegades, quan està a punt d'omplir, s'agafa un pastonet per afavorir-lo de covent i és per fer llangonisses per anar a caçar o pescar. També es pot fer un altre pastó amb dues grapades de llamugues ben fredes i un poc de pebre bo que fan un embotit meravellós. Ben

plenes, cosides i cordades s'untlen de pebre bo i sal i se pengen dins es rebost.

Ja sols queden es botifarrons, que es fan de sa part més comuna des porc: lleu, melsa, lleteroles, sanguinós, llamugues i sang. Tot ben pastat amb sal, pebre bo i totes sabors: s'empren budells prims, se ferment d'una llargària a gust de la casa (sempre un poc curvats) i es posen dins sa caldera quan s'aigo sigui ben bullenta on hi estaran mitja hora o, si es porc és vell, quaranta minuts.

Recordem que si és es canvi de lluna, es botifarrons es rebenten i no queden més que es fils. També és costum omplir tres o quatre butzons o budells gruixats i fins i tot un bisbe que és millor quan es botifarrons se ressequen.

Diguem que quasi sempre hi ha una o més matanceres que no s'acosten en es porquim o bé trenquen ametles i anous, o bé pelen raves o plomen tords i aucellons: tenen sa regla o sa bandera vermella com diuen ets al.lots i no solen tocar res des porc.

Unes altres que tampoc han sortit a rotlo, però que fan feina com desesperades, són ses cuineres, que preparen es sopar de matances i que no volen que ningú les bany s'orella.

L'amo està nerviós i corr d'un cap a s'altre: és es responsable de que tot vagi bé, ha de fer cas a tothom i cuidar-se dets interessos propis, però sa que està nerviosa i preocupada és sa madona, que ha de tenir esment per tot, perquè de per tot la criden i de per tot li demanen coses.

Previsora, malaveja tenir-ho tot a mà i de bon matí ja ha arraconat dins es rebost porquim de tota casta perquè a s'hora de fer es presents no li falti res. Es tanca tota sola i comença a fer boliquets: un poc de fetge, un poc de llom, un bocí de xuaia, dos botifarrons i cap a repartir obsequis. Es normals se'n van a familiars, veïnats o amics de compromís. Un de gros que va en es mestre de s'al.lot que va a escola, o bé en es tinent des fill o es nét que fa es servici i fins i tot a sa comare, si sa nora o sa filla han comanat gent novella. És qüestió de tenir tots es

caps ben fermats amb sa gent que un sap que pot donar una mà en es moments més difícils o compromesos que pugui tenir qualche membre familiar.

Feina delicada sa de fer es presents perquè, per prim que filis, mai quedes tan bé com voldries i sempre fas parts i quarts.

Bé s'ha cuidat, quan trocejaven o molien sa sobrassada, d'omplir un plat gran de pasta tot de carn seca triada que ja empren ses cuineres fent pilotes per fer sa famosa cassola de matances.

Un dets actes de manya i enginy, és s'agafada des galls i gallines per posar en es sopar i on ets al.lots fan sa bulla per dins es corral de ses figueres de moro. Dins sa cotxera, ses dones de més edat estan preocupades: pelen animals, escorxen conills, trocegen patates, raves, moneatos i troços de

porc.

Ets homos han desaparegut. Uns són a caçar, altres a cercar esclata-sangs, altres han cercat un lloc arrecerat i juguen a estrangol, a teia, sa reieta o es canonet. Molts d'aquests jocs matancers avui en dia ja han desaparegut.

S'al.lotea acaramullant llenya, aritges i romaguers a un lloc assignat per l'amo. És es fogueró que es vespre encendran quan tirin s'arròs dins s'olla.

Quan tot està a punt de pegar foc, també està a punt una taula parada a sa carrera amb una greixonera plana, però grossa, de sobrassada frita amb mel, pa blanc i graciosa, on ets al.lots fan sa bulla i reposen de sa feinada que han fet durant sa llarga jornada de matances.■

Sebastià Nicolau

*Botifarrons, sobrassades,
devora es foc menjarem,
i es saim l'estojarem
per a Pasco fer panades.*

*Sa madoneta d'aquí
és tornada interessada:
no vol donar sobrassada
ni cap tassonet de vi.*

*Tu voldries xuaia i llom
i qualche botifarró.
Jo no vaig tan donador,
i manco segons a on.*

*Porc fresc amb esclata-sangs
just ne mengen es senyors:
un homo pobre com vós
se conforma amb pixacans.*

*Jo, en venir que he mort es porc,
puc passar per onsevula.
¿Me voleu deixar sa guia
per cosir un camaïot?*

*Matancers, taiiau menut,
que ses matanceres renyen
perquè empenyen i empenyen
i no passa per s'embut.*

*Molt m'agrada, i no ho creureu,
sa xuaia d'un porc femella:
¿vós que me convidareu,
quan matureu sa porcella?*

*Sobrassades de s'altre any
més de cent n'hi deu haver.
Jo seria de parer
de no matar porc enguany.*

Aniversari de l'Estatut i pacte autonòmic

Enguany, a nou anys de la promulgació de l'Estatut d'Autonomia de les nostres Illes, ens cal una celebració gens rutinària. El pacte autonòmic nacional sembla que haurà de marcar una important petjada en el camí de l'autogovern per a Balears encetat amb l'entrada en vigor de la Llei Orgànica que el 1983 ens atorgà i reconegué el dret a gaudir d'institucions pròpies de representació política.

Les reiterades peticions de millora de les dimensions competencials s'han concretat en l'esmentat pacte, els fruits del qual, però, encara no estan clarament perfilats. Per a nosaltres, els ciutadans que constituïm els pobles de les Illes, aquesta reivindicació es copsava com a reivindicació singularment sentida; ara ens han escoltat, tot i que hem de restar a

l'espera de conèixer com es desenvoluparan les promeses que s'hi contenen en el pacte. No es tractava només d'ampliar el "sostre" competencial per la raó cronològica d'haver esgotat el primer quinquenni de vigència de l'Estatut, sinó també i sobretot perquè formam una Comunitat Autònoma fonamentada en la suficient identitat com per esdevenir una comunitat històrica. Malgrat que no hi ha antecedents moderns i contemporanis d'institucions d'autogovern, ni etapes no frustrades d'autonomia política, res no desdii que la personalitat històrica de les Balears participa de les condicions culturals, idiomàtiques i històriques que adjudiquen a altres comunitats el reconeixement d'autonomia històrica.

S'ha dit amb prou arguments incontestables que no era adient que a Balears no poguéssim tenir la competència en Educació, tenint en compte que no hi ha cap altra comunitat amb llengua pròpia distinta

a la castellana que no la gaudesqui. El pacte autonòmic, però, finalment hi posarà remei a l'anomalia, sempre que estiguem convençuts de que és una eina de desenvolupament i no un objectiu final. I el que hem de valorar com a cosa més important encara: mitjançant els acords, el llistat de matèries pactades recull una relació llarga de noves competències que jurídicament reforçaran l'edifici de l'autogovern que tots els ciutadans anam bastint d'ençà de la restauració del sistema democràtic. Ara bé, també pens que el pacte -i ho vull remarcar- no ha de ser una fita finalista, sinó una nova passa que permeti concebre noves esperances pel nostre futur autonòmic. La clau, per tant, no és sols l'assoliment d'un pacte, sinó el seu posterior desenvolupament.

El novè aniversari de l'Estatut, per tant, ens permet motivadament afirmar que Balears és al llindar d'una etapa de major autonomia i desenvolupament del dret constitucional a l'autogovern. Potser només ens manca demostrar en el futur immediat que, a més a més, formam "*entitat regional històrica*", segons l'expressió literal que fa la Constitució al punt ú de l'article 143 i que aplega a les autonomies històriques. Per aconseguir això últim, tal volta ens caldria treballar per aconseguir el que ja s'anomena a la Mesa del pacte autonòmic el reconeixement a la bilateralitat. El temps i la consciència autonòmica que sapiguem demostrar seran els factors que ens atracaran a l'obtenció de la bilateralitat amb el Govern central per fer de la nostra una autonomia més forta, més gran, més pròpia.

Cristòfol Soler i Cladera
President del Parlament
de les Illes Balears

El PSM demana un debat públic sobre el pacte autonòmic al PP i al PSOE

El PSM-Nacionalistes de Mallorca, després de la coneixença i estudi exhaustiu del document sobre els acords autonòmics, elaborat pel PP i el PSOE, datat a Madrid el febrer de 1992, es ratifica en una apreciació que cada cop es fa més evident: aquests acords expressen les concepcions centralitzadores i burocratitzadores dels partits que el signen i **priven els pobles de les Illes Balears d'accedir a l'autogovern**, o al menys a un grau superior d'autonomia.

El que se'ns ha volgut vendre com

un gran avenç és una nova limitació dels drets democràtics i nacionals de les Illes Balears. El PP i el PSOE s'han posat d'acord en no atacar-se més en un tema en el qual, tanmateix, tenen poques diferències, ja els basten els temes de tràfic d'influències i de corrupció.

Per tot això, davant les declaracions del Ministre d'Administracions Territorials afirmant que les crítiques al susdit pacte es feien "per ignorància", i la manca de rigor en la defensa dels interessos de la nostra comunitat autònoma expressat,

una vegada més, pel President Gabriel Cañellas, **el PSM demana un debat públic als màxims representants del PP i PSOE a les Illes Balears**, Sr. Cañellas i Sr. Obrador, per tal d'analitzar les característiques d'aquesta proposta.

Cal que tota la societat de les Illes Balears, les entitats i associacions cíviques, coneguin aquests acords centralitzadors. Un nou menyspreu cap a la nostra autonomia.

Oficina de Premsa

Palma, 13 de febrer de 1992

Associació de la Tercera Edat

En llegir aquestes retxes ja haurem celebrat, si Déu vol, el *Dinar de Matances* que hem organitzat per a dia 1 de març al restaurant Can Bernat. A hores d'ara són més de dos-cents quaranta els socis i simpatitzants que han adquirit el tiquet per assistir-hi. Esperam que resulti tot un èxit.

BENEÏDES I RUA

Com és costum, el passat dia 12 de gener la nostra associació participà amb una carrossa a les tradicionals Beneïdes de Sant Antoni, i també tenim previst fer-ho a la Rua que s'organitza pels Darrers Dies. Si per Sant Antoni el motiu va esser tradicional, per la Rua pensam muntar un saló.

CURS DE GIMNÀSTICA

Segueix al nostre local el curs de gimnàstica per a la Tercera Edat que s'imparteix els dimarts i dijous de cada setmana. Una vegada finalitzat,

a la demostració que es farà al Palau Municipal d'Esports de Palma.

VIATGE A ESPARREGUERA

L'Associació de la Tercera Edat, en col.laboració amb *Viajes Euroclub*, ha organitzat un viatge a la localitat d'Esparreguera per assistir a la representació de la famosa Passió. La sortida és dia 21 de març i el preu del viatge (9.995 pessetes) inclou el passatge d'anada i tornada en vaixell en camarots, autocar de luxe amb acompanyant, entrada al teatre i dinar a un restaurant.

VIATGE A ITÀLIA

El viatge a Itàlia que havíem de realitzar l'any passat i que, per distints motius, haguérem d'ajornar, el realitzaren del 25 d'abril al 7 de maig. Visitarem Pisa, Florència, Siena, Roma, Assís, Venècia, Milan, Gènova... i també el Santuari de Nostra Senyora de Loreto. El preu, tot inclòs, és de 94.000 pessetes. En

aquests moments hi ha més de vint persones apuntades, però demanam a aquells que pensau assistir-hi que no espereu al darrer moment per apuntar-vos. Hi ha de termini fins dia 30 de març:

EXCURSIÓ

Estam preparant una excursió per a principis del mes d'abril. Quan sapiguem cert el dia i el lloc que visitarem ja vos ho farem a saber de la manera acostumada.

SOCIS

Si bé no amb el mateix ritme que aquests anys passats, encara hi ha gent que continua fent-se soci de la nostra associació. Ja som 282 i si qualcú encara no ho és, té les portes obertes. ■

Antoni Niell

**Amb el suport de
l'Ajuntament
de Lloret de Vistalegre**

Comunicat de l'Ajuntament de Lloret de Vistalegre

És evident que la llibertat d'expressió és un bastió fonamental per a la convivència democràtica i un guany irrenunciable de la nostra col·lectivitat. No obstant la llibertat d'expressió comporta un cert nivell d'educació, tolerància i respecte per part de tots els membres que en fan ús: aixecar banderes sota la capa d'una suposada llibertat d'expressió per encobrir la veritat, informar a mitges, insultar i no confrontar les opinions que comportin ofenses a una institució o personals pressuposa un atemptat contra aquesta mateixa llibertat.

Els mitjans de comunicació i la premsa escrita entre ells tenen un ressò i una incidència gairebé definitives ja que és a través d'ells que les persones que pertanyen a una societat poden controlar tot allò que incideix sobre la seva vida social; és a dir, menysprear un mitjà de comunicació per la feina que fa -en principi **informar**- ha de ser considerat un acte indigne dins uns paràmetres democràtics.

Tota llibertat du una sèrie de riscos que cal tenir sempre presents; el més important és que la llibertat d'un acaba quan comença la de l'altre, que en nom de la llibertat s'han comesos abusos que han marcat moltes persones i que la llibertat mal entesa no és sinó una forma dictatorial d'actuar, pel poder que pressuposa. És difícil destriar quan acaba una i quan comença l'altra, però el sentit comú d'una col·lectivitat civilitzada a vegades pot ser determinant.

L'Ajuntament de Lloret rebutja i condemna qualsevol acció que no s'emmarqui dins les coordenades de

llibertat, respecte i tolerància suara esmentades. Dit això, i manllevat com a punt de referència constant, vol posar de manifest que:

1. L'informador d'un diari ha d'intentar informar de tot el que s'esdevé amb certa relevància en un poble i no només d'una mitja veritat no contrastada, ja que això no és informació.

2. Volem posar en dubte la imparcialitat d'un informador que es presenta de cap de llista en un partit polític i que es destaca per una campanya verbalment molt violenta contra unes persones que després ha d'informar-ne llurs accions.

3. És una obligació dels mitjans de comunicació vetllar per la imparcialitat en les informacions i, per suposat, de l'informador.

4. No assistir als actes públics i després no consultar o contrastar les actes o els escrits que oficialment se'n desprenen i sí deixar-se informar per una tercera persona totalment parcial en l'esdevenir d'una acció és, com a mínim, qüestionable i mereixedor d'una investigació per part dels mitjans esmentats.

5. Negar el dret a la rèplica -i més trist contrareplicar un escrit que no s'ha volgut publicar- és un fet gens ètic i manco professional.

6. L'Ajuntament de Lloret mai no ha demostrat prepotència amb ningú i a ningú i lamenta la manca de sensibilitat dels qui haurien de ser els responsables per veure que és l'acció d'una sola persona que ha anat distorsionant els fets presentats d'una forma totalment parcial,

dins un poble on l'harmonia i la tolerància sempre han estat puntals en les relacions entre els veïns.

7. Condemnam qualsevol acció violenta i pensam que el diàleg o, al seu cas, la via jurídica són l'eina per avançar; no es poden imputar accions violentes contra una persona als membres de l'Ajuntament ja que pot ser qualsevol individu i, el més probable, que no sigui del poble: demanam als mitjans d'informació que s'informin degudament abans d'acusar ningú i s'adonaran com, possiblement, hi pot haver individus d'altres indrets interessats a actuar d'una forma antidemocràtica, per assumptes personals fets públics, contra aquesta persona.

Lloret de Vistalegre,
8 de gener de 1992